

LLIBRE APELLAT "SPECULUM PRIORIS" DE LA
CONFRARIA DE SANT SALVADOR DE LA SEU DE
LLEYDA (1483). NOTA HISTÒRICA I TRANSCRIPCIÓ PEL DR. JOAN
B. ALTISENT I JOVÉ, PREV., BENEFICIAT ARXIVER DE LA SEU DE
LLEYDA I ACADÈMIC CORRESPONENT DE LA REIAL ACADÈMIA DE LA HIS-
TÒRIA; DE LA REIAL DE BONES LLETRES DE BARCELONA, I DE LA DE
JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE LA MATEIXA CIUTAT

I

La Confraria de Sant Salvador de la Seu de Lleyda

Era sens dubte una de les institucions més admirables de nostra Seu antiga.

Tingué son començament el dia 18 d'agost de 1318, essent Bisbe de Lleida Fr. Guillem d'Aranyó, fill de la mateixa ciutat, de la sagrada Ordre de Predicadors, Confessor del Rei Jaume II i executor testamentari de la Reina Na Blanca (1).

Aquesta Confraria es composava únicament d'eclesiàstics de tots els graus de la jerarquia: Cardenals, Arquebisbes, quasi tots els Bisbes ilerdeneses, Dignitats, Canonges i els altres clergues de la Seu, ciutat i diòcesi.

Dos eren els objectes d'aquesta institució: estatjar els sacerdots vianants i encara subministrar queviures als Legats a Latere, Nuncis Apostòlics i Arquebisbes de la Província eclesiàstica; i també donar acolliment als clergues malalts pobres a la casa de la Confraria, cuidant-los amb el respecte i decència corresponent a la seva dignitat. Per a quan els fos arribada l'hora de traspasar d'aquest món, una Germandat procurava llur enterrament, de la mateixa manera que ho feia amb els preveres de la ciutat, que a ella pertanyien mitjançant el pagament d'una quota anyal.

De l'objecte de la Confraria de St. Salvador, anomenada també en aque-

lla època de clergues pobres, dedueixen alguns historiadors (2), que venia a ésser una mena d'Hospital de la Seu, de conformitat amb l'estatut per la Regla dels Canonges del Concili d'Aquisgran (3); i encara que no se'l citi amb aquest nom en els documents d'època anterior, no obstant, se'l troba amb el de Casa de Caritat, a la qual ja a 6 de les nones de juliol (dia 2) de l'any del Senyor 1180, el segon Bisbe ilerdense després de la restauració, Berenguer, fill natural del gran Comte de Barcelona Ramon Berenguer IV, Conqueridor de Lleyda, amb consentiment i consell de tot el Capítol donà a Esteve Rigalt i sa muller Gaucione un casal en la Parròquia de St. Joan d'aquesta ciutat, pel cens anyal de 32 sous a la Casa de la Caritat de la Seu, Domui caritatis Sedis Ilerde (4). Citem tant sols aquest document, un dels més antics, ja que després són molt nombrosos els que es troben fent referència a l'esmentada Casa de Caritat.

Aquesta, que devia estar situada al peu de l'arxiu Seu antiga, resultava incòmoda per als viatgers i hostes, a causa del puig elevat on es trobava, essent traslladada a Sta. Maria de l'Horta, a la vora del Segre i a l'altra banda de Pont.

En efecte: a 4 de les nones de juliol (dia 4) de l'any 3 de son Pontificat (1319), el Pontifex Joan XXII i per Butlla datada a Avinyó, nomenà Huc de Mirabell, Prepòsit Mimatense (de Mende), i Guerau d'Anglars, canonge d'Urgell i Rector de l'Església de Blumat, diòcesi de Carcassona, perquè fundessin dues capellanies del béns i rèdits, que foren dels frares de Sta. Maria de l'Horta en aquesta església, o bé els donessin als Frares de la Mercè per a la redempció dels captius. Els esmentats Huc i Guerau executaren la dita Butlla el dia 7 de juny de l'any 1320, i, amb consentiment de l'Arquebisbe de Tarragona Eximènic de Luna i a petició del Bisbe ilerdense Fr. Guillem d'Aranyó, cediren la Capella, cases, béns, rèdits i dues capellanies, que allí perpètuament fundaren, a la Confraria anomenada de clergues pobres, ordenada i establerta en aquesta ciutat de Lleyda, amb fa-

(1) Diago, *Historia de la Orden de Predicadores*, lib. II, cap. 39; i Villanueva, *Viaje literario a las Iglesias de España*, t. XVII, pàg. 1.

(2) *Historia del Clero de la Sta. Iglesia de Lérida*, cap. III. Volum en 4.^t, manuscrit, d'autor anònim, sense data, i dedicada a l'Illm. Dr. Joaquim Sánchez Ferragudo, Bisbe d'aquesta Seu (1772-1783). Es guarda en l'Arxiu de l'església de Sta. Maria, al costat de la Catedral nova. D'aquest manuscrit són la major part de dades històriques publicades pel Canonge Llobet en l'article sobre la Confraria de St. Salvador a la Revista *Fraternidad Cristiana*, núm. 71.

(3) "Prelati Ecclesiae... aliquod praeparent receptaculum ubi pauperes colligantur, et de rebus Ecclesiae tantum ibidem deputent unde sumptus necessarios juxta possibilitatem rerum habere valeant". Concili d'Aquisgran, any 816, cap. 141.

(4) Arxiu Catedral de Lleyda, *Libre Vert*, fol. 303 v. Es remarcable d'aquest document que els 32 sous han d'ésser pagats precisament amb la millor moneda que corri a Lleyda per a comprar pa i vi: *de illa meliori moneta que in uilla Ilerde erit curribilis panis et vino per omne tempore*, condició molt usada en nostres documents d'aquesta època.

cultat de fer-hi un Hospital per als dits clergues (5). Dels obtentors de les dues capellanies, l'un s'anomenarà Capellà major de Sta. Maria de l'Horta i cuidarà de la dita Capella i cases, havent de tenir un altre capellà, company seu, qui l'ajudi i visqui amb ell, mantenint-lo i pagant-li cada any per a vestir-se 60 sous jaquesos el dia de St. Miquel. Fou donada possessió d'aquestes Capellanies, la primera al discret Guillem de Montsó, i la segona al no menys discret Pere de Belea, ambdós preveres i veïns d'aquesta ciutat.

Pocs anys féu estada a Sta. Maria de l'Horta la Confraria de St. Salvador, perquè en venir a fundar a Lleyda els Pares Agustins, aquests i son Provincial a Catalunya, Aragó i València, Fr. Bernat Oliver, convingueren amb el Bisbe Ramon d'Avinyó o d'Aninyó (6) i el Prior i Confreres de la Confraria de Clergues Pobres, que ells es quedarien l'església, hort i cases de Sta. Maria de l'Horta, que el Bisbe i Capítol cedirien a la Confraria l'església parroquial de St. Salvador extra muros de la ciutat, i que els frares de St. Agustí donarien a la Confraria en compensació dels béns de Sta. Maria de l'Horta, tres horts, ço és: l'hort de Pere Tolo, notari, en el qual havia d'edificar-se la casa i hospital; l'hort de Francesc de Gerp i els dels fills de Ramon Teuler, situats a la Mitjana de St. Salvador. Els Prior i Confreres acceptaren aquest canvi amb la condició que els Agustins es cuidessin d'obtenir dels Pahers que dits horts fossin declarats francs de tot servei veïnal; que els obrers de l'Església de St. Salvador fossin endavant clergues en lloc de laics i que els llegats fets en els testaments per als Hospitals de pobres de la ciutat, s'entengués que eren per a l'Hospital de Clergues po-

(5) "...Nos prefati Hugo et Geraldus auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa de dictis capella et domibus et ornamentis ac esplecha earundem ac de omnibus uniuersis et singulis aliis iuribus ad dictas capellam et domos necnon et ad dictos fratres quondam sancte Marie de Orta... de uoluntate, concilio et expresso consensu Reuerendi in Christo Patris domini Eximini Dei gratia Terraconensis Archiepiscopi et ad requisitionem et supplicationem Reuerendi in Christo Patris domini Patris Guillelmi, Dei gratia Ilerdensis Episcopi, et plurium doctorum et iurisperitorum et aliorum magnorum uirorum ciuitatis ilerdensis dictas capellam et domos sancte Marie de la Orta cum omnibus suis iuribus et capellaniis inde ordinandas confratrie uocate pauperum clericorum ordinate et facte in ciuitate ilerdensis sub perpetua protectione, defensione et principali custodia ponimus, supponimus et concedimus ac tradimus, uolentes et concedentes confratribus dicte confratrie qui sunt et pro tempore fuerint quod prouisionem de dictis capellaniis per nos modo factam seu faciendam cum ipsas uel ipsarum aliquam uacare contigerit, procuratores dicte confratrie uel eorum maior pars, qui eo tempore fuerint, possint et debeant infra mensem a die scientie ad dictas capellaniis personas bonas et sufficientes etatem triginta annorum attingentes domino... ilerdensi Episcopo presentare instituendas ibidem per dominum Episcopum memoratum, concedentes etiam dicte confratrie et confratribus eiusdem, qui sunt et pro tempore fuerint, quod in dicto loco de Orta possint facere et ordinare unum hospitale, ubi pauperes clerici infirmi recipiantur et eis in suis necessitatibus prouideatur, prout dicte confratrie Dommus ministrabil..." Arxiu de Sta. Maria de Lleyda, armari 3, calaix 21, n. 70. Pergamí, 435 X 500 mm. Pengen els segells en cera de l'Arquebisbe de Tarragona Eximènic de Luna, d'Huc de Mirambell i de Guerau d'Anglars, encara que en molt mal estat de conservació.

(6) Villanueva, t. XVII, pàg. 5.

bres (7). *Fr. Bernat Oliver comparegué a la Paheria per a obtenir aquestes concessions a 4 de les calendes de juny (dia 29 de maig) de 1327, i encontinent el Consell General de la ciutat les acordà, fent alçar acta de tot açò pel notari Ramon Soquet.*

Com sempre, la ciutat de Lleyda fou durament castigada pel flagell de la guerra del Rei En Joan II, l'any 1461. Per tal de construir-hi una alta fortalesa foren enderrocats la Casa de l'Hospital de St. Joan, l'església parroquial de St. Gil, el Convent dels Carmelites i especialment el Cenobi de Framenors de l'Observància del P. Sant Francesc, sots la invocació de Sant Llätzer i Hospital de Leprosos (8).

Els Menorets foren rebuts dins el reclos de la ciutat pels lleidatans, qui els cediren les cases que foren del valent soldat En Lluís de Costón, aragonès, per tal d'edificar-hi una Basílica d'extraordinària bellesa, havent ja obtingut el permís per a destruir ambdós murs antics i algunes cases, davant la Capella nomenada d'En Serra. La circumstància de trobar-se els terrenys, on havia d'ésser construïda la Basílica, dins la Parròquia de St. Joan de la Plaça i molt prop d'aquesta església, feia témer que perjudiqués a la dita Parròquia i a la de la Magdalena; motiu pel qual l'honorable Capítol de

(7) "...Exposuit et supplicando dixit dictus frater Bernardus Oliverii, Prior qui supra Patariis, et probis hominibus praedictis: quod ipse et alii fratres Ordinis existentes modo Illerda sunt in tractatu cum Rdo. in Christo Patre et Domino Domino Raymundo, Divina Providencia Illerden. Episcopo, et cum proceribus Contrarie clericorum pauperum Illerda: videlicet quod ipse Prior, et fratres habeant ecclesiam hortum, et Domos Beatae Mariae de Horta Illerdae, quae modo sunt Clericorum Confratrum dictae Confratriae, et Clerici confratres habeant in satisfactionem ecclesiae Beatae Mariae de Horta praedictae, ecclesiam Parochialem Sancti Salvatoris Illerda, quam Dominus Episcopus praedictus et ejus Capitulum dant eisdem clericis confratribus, et in satisfactionem Horti, et Domorum Beatae Mariae praedictae, idem Prior, et Fratres Sancti Augustini, seu Berengarius Sala Iurisperitus Illerdae pro eisdem habeant dare Confratribus praedictis tres hortos, videlicet hortum Petri Tolo notarii in quo domus et Hospitale dictae Confratriae dicti Confratres aedificent, et faciant: et hortum Francisco de Gerp, et hortum filiorum Raymundi Teuler sitos in Mediana Sancti Salvatoris Illerdae..." Arxiu de Sta. Maria, armari 3, calaix 2, n. 4. Trasllat autèntic.

(8) "...Ad Saluatoris nostri gloriam in cuius indicione cuncta sunt posita et sub eius nominis invocacione sacra nostra sacerdotum est instituta confratria, omni etenim negligencia et ignavia relegata, conciliis prout talis et tanti sacre rey negocii sublimitas exigit. Ad perpetuamque rey memoriam non segues innotescere volumus ut non sint successoribus occultata nostris et cognoscat generacio altera et narretur a progenie in progenies, quod decimo kalendas Iunii anno ab Incarnacione Domini nostri Ihesu Christi millessimi quadringentessimi sexagessimi primi nostris exhigentibus peccatis incestinum in Cathalonia Principatu exortum est bellum digna regnante providentia Domino Iohanne Rege Aragonum, gloriose memorie, quo bellorum reciproquo discrimine densis occupata hostibus Cathalonia, obcessisque Ciuitatibus tello furiosoque marte quamplurima dirrupta sunt menia et alta destitudo tures, necnon insignia religiosorum monasteria signanter in Ciuitate nostra Ilerdensi longis obcessa temporibus non pigro ariete deulsa fuerunt nedum fratrum cenobia set monialium domus que illa miro fabricae antiqua ex cognicione nuncupata fratrum Sancti Iohannis de Hospitali et ecclesiae parrochialis sancti Egidii alta fortitudine constructa sacra Carmelique domus inter quoddam cenobium fratrum minorum de observancia sub invocacione sancti Lazarii et leprosorum hospitale constat esse destructum..." Arxiu de Sta. Maria, Pergami, armari 3, calaix 21, n. 73. Sols en publicquem algun fragment a causa de la seva excessiva llargària.

Canonges, a qui pertany vetllar per al bé de les esglésies de la ciutat, tenint en compte que no és conforme a l'esperit de la Regla de l'Observància del P. Sant Francesc viure en cenobis dins del reclus de les poblacions, féu convocar una junta, a la quall assistiren els Rectors de les Parròquies, dels Cenobis i de les Religions, als Claustres de la Seu, presidida pels advocats de l'Església i del Bisbe, els magnífics senyors Bartomeu Mahull, Joan Rossell i Gispert de Remolins, acordant, després de seriosa deliberació, que, atès el perjudici que s'ocasionava a totes les esglésies de Lleyda, no podia edificar-se en Dret l'església i monestir dels Framenors i per tant no podia ésser-los concedit el permís; no obstant haver aquells obtingut del Sant Pare llicència per a construir convents en tres llocs de Catalunya. Llavors començà un plet enutjós entre els francescans, que no podien resignar-se a perdre un dret legítimament adquirit, i el Capítol i Clerecia secular i regular de la ciutat. Aquests enviaren delegats a les Cúries a Mestre Francesc Vaquero, canonge de la mateixa Seu, i a l'honorable Francesc Claverol, Beneficiat de la Seu i Prior de la Confraria de St. Salvador; els quals arribaren a Barcelona, i, malgrat haver defensat sa pretensió en el Tribunal davant la Reial Majestat, no obtingueren resultat favorable, ans al contrari, fou concedida als Framenors llicència i lletres executòries per a edificar son monestir, gràcies a l'ajut que els donaren el Síndic de la ciutat i a la intervenció de la sereníssima Reina de Nàpols, filla del mateix Rei, i de la senyora Elisabet d'Urrea, educadora de dita Reina, seduïdes per la devoció que sentien envers dits Framenors, fratrum devotione seductis, com es llegeix en el document d'on treiem totes aquestes notes històriques, fins avui inèdites (9).

Quan estava a punt de perdre's tot aquest plet per part del Capítol i Clerecia heus aquí que el canonge Vaquero entrà a la Cúria Reial i proposà al braç eclesiàstic els danys que portaria a les esglésies de la ciutat de Lleyda el permís concedit als francescans per a construir son convent, essent llavors nomenats Legats per la Reial Majestat els Reverendíssims senyors Guillem Ramon de Moncada, Bisbe de Vich, Pere de Cardona, Bisbe d'Urgell, i Miquel Delgado, Abat de Poblet, els quals junt amb els comissionats del Capítol i clerecia obtingueren la revocació de l'esmentada llicència i lletres executòries. Els menorets acudiren encontinent a Roma contra aquesta revocació i enviaren sos Legats per mar amb la Reina, que anava a Nàpols per casar-se i de la qual esperaven que intercediria amb el Papa, que pertanyia també a l'Ordre del P. Sant Francesc. El negoci anava complicant-se i l'escàndol començava de pendre peu en la ciutat, degut a la intervenció del Governador del Principat de Catalunya, qui havia estat deixeble de Fr. Esteve Ricard, Guardià del convent de Lleyda, el qual anava fent edificar el monestir.

(9) Ibid. Pergamí citat en la nota anterior.

Per tal, doncs, d'allunyar mals tan greus i discòrdies que entre eclesiàstics han d'evitar-se del tot, puix tan sols en temps de pau pot retrè's culte al Déu de la mateixa pau amb la tranquil·litat d'esperit necessària, i per altra banda no estant bé que els clergues siguin pledejadors (10), fou convenient que el Capítol i Clerecia de St. Salvador concedissin als Framenors de l'Observància aquella església, on poguessin també construir el seu convent dit de Sta. Maria de Jesús; cessió que fou feta mitjançant una concòrdia, per a intervenir en la qual els Pahers designaren llur representant al discret Anton Riquer, Doctor en Lleis.

La Confraria nomenà sos comissionats als honorables Francesc Clave-rol, Prior, Bartomeu Sunyer, mestre en Teologia, Manel Argentona, Joan Berenguer, Lluís Ventosa, qui féu escriure més tard el Speculum Prioris i Francesc de Cabestany, preveres i Beneficiats de la Seu, els qui el dia 15 de novembre de 1477 firmaren l'esmentada concòrdia amb Fr. Esteve Ricard, Guardià i Comissari pel Provincial de l'Ordre de Framenors de l'Observància a Catalunya per aquest assumpte, Fr. Miquel Palou, vicari, Fr. Didac Alfaro, Fr. Joan Figuerola, Fr. Onofre Romero, Fr. Arnau Joan, Fr. Miquel Camfores, Fr. Francesc Roiz, Fr. Anton Puig, Fr. Joan Sors, Fr. Joan Castaño, Fr. Joan Vaquero i Fr. Miquel Gibert, Conventuals de Sta. Maria de Jesús de Lleyda.

En força d'aquest conveni la Confraria cedi la seva església de St. Salvador als menorets per tal que prop d'ella hi edificuessin un convent, dins el termini de deu anys, i fins que el dit convent estigués acabat, els confreres continuessin celebrant les misses i funcions religioses en aquella església. Els francescans es subjectaren entre altres condicions, a no seguir construint el monestir, objecte del litigi, ans vendre aquelles cases que hi tenien, i a pagar al Prior i Confreres 150 lliures, o siguin, tres mil sous de la moneda corrent a Lleyda, monete curribilis in presenti ciuitate Ilerde.

El Dr. Manel de Monsuar, Degà i Vicari General del Cardenal Bisbe de Lleyda D. Lluís del Milà (11) i el Capítol, considerant el desprendiment i bona voluntat que en aquest acte harien mostrat el Prior i Confreres de la dita Confraria de St. Salvador, concediren a aquests la Capella de l'Almoïnà del Claustre de la Seu, o bé una de les esglésies parroquials de Sta. Maria Magdalena, St. Andreu, St. Martí, o alguna altra o capella de la ciutat,

(10) "...Quamobrem sperabantur inter partes sequi plures litigie pluresque dissenssiones que inter viros ecclesiasticos sunt penitus euitande, cum nonnisi pacis in tempore bene colatur pacis Auctor et non decet viros ecclesiasticos esse litigiosos..." Arxiu de Sta. Maria, pergami citat.

(11) Nebot del Papa Calixte III, qui el nomenà Cardenal assignant-li el títol dels Quatre Sants Coronats que tenia ell mateix a l'ésser elevat al Soli Pontifici. Don Lluís del Milà posseí també la mateixa canongia que son oncle havia tingut a la Seu de Lleyda. Vegi's nostre llibre *Alonso de Borja en Llérida (1408-1423) después Papa Calixto III.* (Llérida, Gráficos Academia Mariana, 1924) pàg. 53.

perquè hi fos establerta la Confraria i traslladats els retaules, altars i altres jocalies, beneficis, gràcies i privilegis, dels quals gaudien en l'església de St. Salvador. El Prior i confreres escolliren la Capella de l'Almoïna i nostra Confraria retornà a la Seu, d'on havia sortit, restablint l'Hospital en l'antiga Casa de Caritat que tingué en son principi.

Es avui del tot impossible precisar el lloc on estigué la Capella de l'Almoïna, que prengué el nom de St. Salvador, en els bellíssims claustres de la Seu antiga de Lleyda, que fins ara romanien tapats i que degut a una vera providència ha començat ja el seu descobriment i la seva restauració artística (12); la capella de St. Salvador, de les festes solemníssimes de la qual allí celebrades tracta tan detalladament el manuscrit, que avui ens plau donar a l'estampa.

Els Confreres de St. Salvador gaudien de temps immemorial del privilegi d'ésser tretts de les presons del Sr. Bisbe als tres dies d'estar-hi detinguts, sempre que no es tractés de delictes exceptuats i el Prior amb sos consellers ho preguessin a l'Oficial eclesiàstic i donessin la corresponent caució o fiança. Aquest privilegi fou violat l'any 1546 pel Dr. Bernat Calaçans, Vicari General i Oficial de Lleyda pel Revm. Ferran de Loazes, Bisbe d'aquesta diòcesi, qui retenia empresonat el confrare mossèn Joan Riera, Beneficiat de l'església parroquial de St. Andreu. El Prior de la dita Confraria de St. Salvador mossèn Pere Pocurull i sos consellers mossèn Joan Teixidor, Mateu Sans, Pere Cervero i Miquel Borràs, tots preveres i beneficiats de la Seu, presentaren un escrit de requesta (13) a l'esmentat Oficial, invocant el privilegi, reclamant el confrare mossèn Riera i presentant com a fidors a mossèn Jaume Baget, Joan Vilanova i Bartomeu Aguerri, preveres,

(12) L'està portant a cap el Comandant d'Enginyers i bon amic nostre En Josep O. Comelles, amb la protecció de la Comissió Provincial de Monuments Artístics i Arquitectònics, que està encarregada de la Seu antiga com a monument nacional.

(13) "Notori priuilegi es concedit per los bisbes de Leyda, de bona memoria, al Prior y consellers de la Confraria de sant Saluador de la claustra de la Seu de Leyda per antiga, rasonable y prescrita consuetud, inconcussament obseruada per lo R.^{mo} señor don Ferrando Loazes, modern bisbe de Leyda, o sos procuradors iurada y per lo mateix señor bisbe obseruada, que tota hora y quant algun confrare de dita confraria per causa de algun delicta a instancia de fisc o per son officí per lo Oficial o Vicari General de dit S.^{or} bisbe será pres o detengut en les presons de dit señor bisbe, exceptat alguns crims, passats tres dies de la captura de aquell, dit Oficial o Vicari General aio de relaxar dit confrare a pregaríes dels Priors de les confraries de sant Saluador y Sta. Maria de la Seu ab alguns consellers ab idonea cautió. Per hon com m.^o Joan Riera, preuere, beneficiat en la Iglesia parroquial de St. Andreu de la ciutat de Leyda e confrare de dita confraria stiga per vuy pres i detingut en dites presons, pregat per dits priors i consellers per vos micer Bernat Calasans, Oficial i Vicari General, no essent pres per crim excepte i donant cautions idonees degués esser relaxat de dites presons i vos fer dita relaxatio iniustament haiau recusat i de present recusen, no es dupte haueu contrauengut a dits priuilegi i consuetud en gran dany i damnatge de dits prior i confreres; per tant ab aquells millors modo y forma que de dret pot i deu ab deguda reuerentia dit prior ab los presents scrits vos requer dit Riera ab la forma damunt dita, dades idonees cautions les quals vos presentem ut a ell relaxeu de dites presons..." Arxiu Catedral de Lleyda, Regestre de 1544 fins a 1546, vol. 80, fol. 198 v.

beneficiats de la *Scu de Lleyda* i encara a mossèn Jaume Coll, *prevere*, beneficiat de la *parroquial de Sta. Maria Magdalena* d'aquesta ciutat.

L'Oficial diocesà respongué a la *requesta dient que es reservava el temps corresponent per a contestar i mentrestant no es clogués l'acta notarial que es féu alçar d'aquest incident.*

Encara que res més no es digui d'aquest negoci, pot deduir-se fàcilment que les *confraries de St. Salvador i Sta. Maria* recorrerien al *Legat del Papa Juli III* en els regnes d'Espanya, el *Cardenal Joan Poggio*, qui per *Lletres datades a Lleyda el dia 5 de març de 1553* confirmà el *privilegi abans explicat i, demés, tots els que tenien les dites Confraries concedits fins al Bisbe actual D. Joan d'Arias*, entre els quals *privilegis hi ha el de l'exempció d'impostos, el poder administrar els seus béns i reunir-se per a tractar dels assumptes de la Confraria sense demanar permís al Bisbe ni al Capítol (14).* Més tard, a 4 de juny de 1623, el *Papa Gregori XV* donà la seva *Butlla In Sacra, confirmatòria dels privilegis de les repetides Confraries i particularment de les Lletres del Cardenal Poggio (15), com ho féu també el Pontífex Benet XIII per mitjà de Breu datat a Roma a 4 de les calendes d'Agost (dia 29 de juliol) de 1726 (16).*

Resulta força curiós el cas succeït a la *Capella de St. Salvador* el dia 2 d'abril de 1639, del qual parla una *acta capitular*. Mentre hi estava celebrant la *santa Missa* el *Dr. Reig*, es despreguè del sostre un gran tros de guix rodó, que trencà la fusta de dalt de l'altar caient damunt el mateix, quan el sacerdot havia sumit la *sagrada Hòstia*; i llavors, o bé del cop del terròs de ges, o bé de l'espant que el cop produí al *Dr. Reig*, el calze i la patena rodolaren per terra, escampant-se el *Sanguis*. Els canonges reuniren-se immediatament en sessió capitular i acordaren consultar el cas amb els *Pares Rector dels Carmelites Descalços, Predicador de la Seu i Rector de la Companyia de Jesús (17).*

(14) Arxiu de Sta. Maria, armari 3, calaix 21, n. 71.

(15) *Ibid.*, armari 3, calaix 21, n. 73.

(16) *Ibid.*, armari 3, calaix 21, n. 74.

(17) " = Die 2 aprilis 1639 = Conuocatis dominis Ripacurciae, locumtenenti domni Decani, Praeceptor, Benascensis, Jouer, Nogués, Portolà, Ribot, Margaleff, Belluer, Ager, Corbis, Quer, Bergadà, Rauell, Perpinyà, Pedret et Perandreu, canonicis capitulantibus, attentis, etc. Cosas que ara poch ha sucsehit en la capella de St. Saluador que stant celebrant lo Dr. Reig ha caygut un gran tros de ges redó y ha romput la fusta de dalt de damunt lo altar, ha caygut damunt lo altar, hauent ja lo sacerdot sumit lo Corpus Domini y volent ja sumir lo Sanguis, o del colp del tarrós del ges, o de lo spant del sacerdot, lo calze y patena ses caygut en terra derramantse lo Sanguis, que per tant fan comissió al S.^{rs} canonges Quer y Perpinyà pera que se conferesquen a la dita capella y vegem lo ques degue fer y executar en orde al dit negoci seruant les regles del missal y de la manera que conué, y han fet uenir dos aches de la sagrestia pera que enceses illuminassen lo calze y lo dit presta de la manera que conué, y en corfomitat de dit negoci han e manat consultar lo pares Rector dels Descalços y lo pare predicador de la Séu y lo pare Rector de la Companyia pera que donen son parer en rahó del ques dega fer en dit negoci." Arxiu Catedral de Lleyda, *Regestrum Actorum et Deliberationum Capitularium*, vol. 53, sense foliar.

Els llibres de Deliberacions capitulars res més no ens diuen sobre la solució donada a aquest cas, verament de consciència, el qual, segons que es veu, els turmentava molt, quan a tants consultors hagueren de recórrer els nostres canonges; però que segurament degué resoldre's en la forma senzilla que avui i llavors tenien prevista les rúbriques del Missal.

Les Comunitats de Rector i Beneficiats de St. Llorenç, St. Joan, Santa Maria Magdalena i St. Andreu i les devotes Confraries de St. Salvador, Sta. Maria l'Antiga, St. Volquer i Gloriosíssima Resurrecció de Nostre Senyor Jesucrist en els Claustres de la Seu de Lleyda demanaren l'agregació canònica a la Confraria de St. Sever de Barcelona per tal de salvaguardar els seus drets, agregació que els fou concedida el dia 5 de juliol de 1679 (18).

La vida de nostra Confraria anava desenrotllant-se tranquila i benefactora per a la ciutat, quan heus aquí que l'any 1707 En Felip V s'apoderà violentment de Lleyda i en càstig de la resistència que li havia ofert, li tragué la seva famosa Universitat, que fou traslladada a Cervera, i convertí en caserna la seva magnífica Catedral, admiració de tots els artistes, essent profanada de la faisó més iniqua aquella estupenda Seu, el monument romànicogòtic més notable de Catalunya.

Interromputs els divinals oficis a darrers de novembre del mateix any 1707, infeliç any, infelicem annum, com l'anomena N'Albert Picons, Notari del Capítol de Lleyda, en l'última acta del Llibre de Deliberacions capitulars que clou amb les mentades paraules, verament elegiaques (19), la Confraria de St. Salvador hagué de seguir la mateixa sort de totes les que florien sota l'ombra amorosívola dels claustres de nostra Seu fou traslladada a la parròquia de St. Llorenç, que va ésser habilitada per Catedral i lloc de la Residència, i allí la Santetat del Papa Benet XIV, la uní amb la Confraria de Sta. Maria l'Antiga per la Butlla Inter graves, datada a 3 de les nones (dia 5) d'octubre de 1748 (20), aprovant el mateix Pontífex els nous Estatuts, a proposta del Bisbe Fr. Gregori Galindo, per la Butlla Decet Romanum, dei 8 dels idus (dia 8) del mateix mes i any (21).

Actualment l'històric Hospital de Clergues Pobres ha quedat reduït a una casa situada a la Plaça de St. Josep, davant la Parròquia de St. Llorenç d'aquesta ciutat, que habita un dels Conservadors de la Confraria de St. Salvador i Sta. Maria l'Antiga, nom amb el qual s'ha canziat el dels antics Priors, on compleix encara els fins nobilíssims de la seva institució.

Les dues Confraries unides tenen avui el lloc de la seva residència en

(18) Arxiu de Sta. Maria, armari 3, calaix 2, n. 10.

(19) Vegi's el cap. I de nostre llibre *Alonso de Borja en Lèrida* (1408-1423), després *Papa Calixto III* (Lérida, Gráficos Acaçemia Mariana, 1924) on es publica la relació documentada d'aquesta part dolorosa de nostra història.

(20) Arxiu de Sta. Maria, armari 3, calaix 21, n. 76.

(21) *Ibid.* en fascicle imprès a Lleyda, Tip. de Bonaventura Corominas, any 1831.

l'església dita de Sta. Maria, que va ésser edificada al costat de la Catedral nova amb el de l'Arquitecte D. Josep de Lavallina i a despeses de l'última dotació que va donar Carles III per a la construcció de l'esmentada Catedral (22), obrint-la al culte el Bisbe de Lleyda Dr. Joaquim Sánchez Ferragudo el dia 14 de setembre de 1787 (23).

Ara pertanyen a elles tan sols els Beneficiats de la Seu, ja els de Concordat, dits també Reials, ja els de Patronat laical, els benifets dels quals es formaren dels béns salvats de la desamortització, sense que siguin confreres, com abans, ni els canonges, ni els seglars.

Es de veritat dolorós que institucions antiquíssimes com la Confraria de St. Salvador, organisme vital de Lleyda, arribin a tenir una vida tan mi-grada com la que té actualment.

II

El Llibre apellat "Speculum Prioris"

La Confraria de St. Salvador no tenia, o almenys no hem pogut trobar que tingués, Estatuts escrits abans de l'any 1483; i com que els Priors en ésser elegits no sabien quines eren llurs obligacions, ni els béns que havien d'administrar, el Capellà dit del Comte de La Seu de Lleyda, mossèn Lluís Ventosa, féu escriure en l'esmentat any el còdex que transcrivim per tal que el Prior que sigui elegit per a regir l'esmentada Confraria pugui saber lo que haurà de fer cada dia.

L'objecte del manuscrit explica perfectament el títol que se li donà de Speculum Prioris, espill del Prior, on aquest havia d'emmirallar-se tots els dies per a complir bé i honradament son ofici.

Dit còdex és guardat avui a l'Arxiu de l'església de Sta. Maria, al costat de la Catedral nova, en l'armari 3. Té 230 mil·límetres de llarg per 163 d'ample, essent la seva caixa 156 X 100 mm. Està escrit en pergami a ratlla tirada, lletra negra amb rúbriques, inicials en blau i vermell, havent-hi a la primera plana, la fotocòpia de la qual publiquem, una lletra capital molt for-

(22) "Fem data de set mil y dos centas lliuras pagadas a Pere Sellés per lo preufet tenia a son carrech de construir una Capella per la residencia del Clero de la Cathedral conforme a la tava per lo sobre dit preu, consta de son recibo de 12 de Novembre de 1785 i sig. de n. 19. Son 7200 lliures". Arxiu Cathedral de Lleyda, *Comptes de Fàbrica de la nova Cathedral*, armari A, n. 79, pàg. 655.

(23) Pleyán de Porta, *Apuntes de Historia de Lérida*, pàg. 440.

mosa, policromada amb or, blau, vermell i verd. Està relligat en pasta i forts, amb dibuixos de l'època, encara que es troben en mal estat de conservació les cobertes.

Aquest manuscrit consta de 120 folis, havent-hi en els 19 primers el que podríem dir-ne Ordinacions de la Confraria i que són els que transcrivim, contenint els restants folis fundacions de misses i aniversaris per a determinats dies de l'any. Algunes d'aquestes fundacions són i estan escrites en lletra molt posterior, puix que anaven afegint-se al llibre a mida que s'establien.

Es molt notable, i creiem que val la pena de fer fixar sobre això l'atenció del llegidor, el lèxic en què està escrit tot el còdex, català de Lleyda, de la banqueta, com gràficament li diem ací, conservant-se encara avui moltes de les paraules en ell emprades.

Es remarcable també la solemnitat de les festes que estaven a càrrec de la Confraria de St. Salvador, tan detalladament descrites, les quals donen una idea de l'esplendor del culte retut a Déu en la Seu antiga de Lleyda; la forma d'elecció de Priors per mitjà de l'original insaculació, pròpia d'aquesta Confraria i de la de Santa Maria l'Antiga, i finalment, la pompa del dia del setí, o possessió dels nous Priors, i el que avui en diríem àpat de germanor amb el menú escollit per endavant pels confreres.

Segons que es llegeix al marge de la primera plana, "aquest Llibre fou restituit als últims de mars del añ 1787 en forsa de unes escomunions".

El que açò escriu, Secretari-arxiver de les avui unides Confraries de Sant Salvador i Santa Maria l'Antiga de la Seu de Lleyda, en publicar les presents notes històriques i transcripció, ret un tribut d'admiració i afecte a aquestes glorioses Institucions de nostra Ciutat benamada.

LIBRE APELLAT SPECULUM PRIORIS, EN LO QUAL SON SCRITES TOTES LES COSSES, QUE LO PRIOR DE LA CONFRARIA DELS CLERGUES DE SENT SALUADOR TE A FER DEL DIA, QUE NOUAMENT ES STAT ELET EN PRIOR. FFINS A LA FFI DELS DOS ANYS DE SON REGIMENT.

Per quant en dies passats es estat vist moltes de uegades los priós de la confraria de sent Saluador, apres que nouament eren elegits, e entrats en lo regiment de la dita confraria, per no saber que auien a fer hi ignorar les cosses que per lo dit prior an esser regides e administrades en lo dit bienni de son regiment, auien anar als priós passats demanant com, ni en quina manera se hauien a régir. E ab la ignorancia restauen moltes misses hi obsequis hi altres coses que entre lany se tenen a fer per no saber dit prior en quin temps se auia a fer la distribució de aquelles. Per tant lo discret mosen Loys Ventosa, preuere, Capellá del Compte de la dita Seu é confrare de la dita Confraria, en lany M. CCCC. LXXX III. feu lo present libre ab lo qual lo prior qualsevulla que serà, tantost que nouament sirà elet, porà saber hi ueure cascún dia que aurà a fer del dia que sirá elet fins al darrer dia de la sua administració, que son dos anys, lo qual libre sirá apellat Speculum prioris. E semblantment hi son continuats tots los sensals que la dita confraria te hi posseheix huy en dia. E mes auant hi son continuades totes les marmessories perpetuades, que per lo dit prior han esser regides hi administrades, e los sensals de cascuna marmessoria e los carrechs que te a pagar per cascuna de aquelles, per manera que de aqui auant lo dit prior puxa donar bona rahó del regiment de la dita Confraria, e de la administració de les marmessories perpetuades, qui son a carrech de regir per lo dit prior.

Del inuentari que te a rebre lo prior

Primerament, lo dimarts après de Tots Sants, quis te lo Seti de la dita Confraria, hi en lo segon any del Regiment de cascún prior, se fa noua elecció de prior, e feta la dita elecció, hi en lo cendemá, lo prior, qui nouament sirá estat elet, ora de uespres, deu rebre ab inuentari tots los hornaments hi ioqualies de la dita confraria, les quals son en la Seu en la capella de sent Saluador e dins la Segristia de la dita confraria. En lo qual inuentari han

Libre apellat *Speculum prioris* En lo qual
 son scrites totes les coses que lo p[ro]p[ri]a d[omi]n[us] conf[er]ia
 a d[omi]n[us] cler[ic]os pob[re]s de sent[er] Saluador te aser
 del dia q[ue] nouam[en]t es estat elect en p[ro]p[ri]a ala
 fideles dos anys de son Regiment

Aquest llibre fou
 testat el
 li modernat
 el dia 12 de
 en for 12 de
 les escomu
 nions

S quant en dies passats e estat h[ab]e
 moltes de uigades los priors dela con
 f[er]aria de sent Saluador pres que
 nouament eren elegus. Entrats
 en lo regim[en]t dela dita conf[er]aria per
 no saber que auen aser hi regorar
 les coses que per lo dit prior an este
 regides e administrades en lo dit bienni de son regi
 m[en]t. Tu en anar als priors passats demanant
 com m[er]cedina manera se hauien a regit. Sab la
 ignoracia retauen moltes misses hi obsequis hi
 altres coses que entre lany se tenen aser per no
 saber dit prior en quin temp[or] se auia aser la discri
 bucio de aquelles. Per tant lo discret m[er]cedi loys
 ventosa preuere Capella del Compte dela dita d[omi]n[us]
 e conf[er]iare dela dita conf[er]aria en lany .iiij. octo.
 lxxxiii. feu lo p[re]sent libre ab lo qual lo prior qual
 se uulla que fera tantos que nouayent sera elect
 pora saber hi ueure cascu dia que aura aser del dia
 que sera elect fins al darrer dia dela sua administracio
 que son dos anys lo qual libre sera apellat *Speculum*
prioris. Se semblant nient hi son continuades totes
 los fideles que la dita conf[er]aria te hi possiblen
 mes auant hi son continuades totes les

Primera plana del llibre apel'lat *Speculum Prioris*

entreuenir hi esser demanats los consellés vells hi nouells e lo prior vell, qui done dit inuentari, e lo prior nouell, qui reb, entreuenint hi lo notari de la dita confraria. Lo qual inuentari te esser scrit hi continuat en hun libre de la dita confraria, en lo qual son scrits tots los inuentaris de cascún prior com es entrat nouament.

Del inuentari dels espitalés

Item en laltre dia siguent lo dit prior nouell deu rebre lo inuentari dels espitalés uells, entreuenint hi tots les damunt dits consellés uells hi nouells ab los espitalés uells e nouells.

E acabats los Inuentaris, presents los consellés, lo prior nouell deu demanar al prior uell quines misses de presbiterats uan cascún dia ordinariamente, ni quina rebuda te la confraria, ho a que pot bastar, per manera que segons la informació de aquell hi a consell de sos consellers regescha dites misses. E si del prior uell aurà tal relació que per uentura com aurà donats comtes no hi sobrarà res, que lauós dit prior faça dir tan solament una missa tots dies del comú de la confraria, com aquella no puxa cessar ffins tant que lo prior uell aga donats comptes de sa administració caga uist com romandrà de la cauculació de dits comtes. E aquesta missa se aga a dir cascún dia après que auràn dit leuangelí de la missa magor de la Seu e no abans, e si serà festa anyal otal dia que agués sermó en la dita Seu, lauós lo senmaner, qual se vulla que sirà, la age a dir acabat lo sermó.

Dels comtes del prior de la Confraria

Aprés de tot açò fet, lo dit prior nouell deu sollicitar e instar lo prior uell que, dins hun mes après que es fora de la administració del dit priorat, done comptes de sa administració. E per lo dit prior nouell no li sia prefigit temps, mes auant com hi aga hun capítol en la confraria que lo prior vell aga e sia tingut donar comtes dins hun mes apres que sirà fora de la administració, e si nou fa ja hia certa pena impsoada. E si lo prior nouell li allargarà lo temps que pague la pena. E en los dits comtes han a entreuenir lo prior uell ab sos consellés uells e lo prior e consellers nouells entreuenint hi lo notari de la dita confraria, los quals comtes lo dit prior uell los pot donar dins la sua casa mateixa. E aquells tots tenen poder de absoldre e diffinir al dit prior de totes les rebudes hi dates per ell fetes en lo bienni de son regiment. E acabats los comtes, lo prior vell te a pagar a cascún conseller axi uells com nouells dos sous e al prior nouell dos sous, e a sí mateix altres dos sous. E

fet açò deuen pendre los dits comtes, axí los de la confraria com de la luminaria, com encara dels espitalers hi metrels en una caxa gran qui està dins la segrestia, la qual se tanqua ab dues claus, e la una tinga lo prior, e la altra hun conseller.

Dels comtes dels illuminadôs

E acabats los comtes de la confraria, de continent deuen donar comte los illuminadôs de la luminaria de la Seu, qui son dos, en los quals comtes han a entreuenir lo prior uell hi nouell hi lo illuminador e almoyners nouells. E tots aquests tenen poder de absoldre hi diffinir en poder del notari de la dita confraria dels dits comtes a dits almoynés.

Dels comtes dels espitalés

Consecutiuiament donen comte al dit prior los espitalés del espital de la confraria, en los quals comtes han a entreuenir los priôs vell e nouell hi los espitalés nouells. E aquells tenen poder de absoldre hi diffinir de dits comtes als dits espitalés, axí com damunt es dit.

Del escolà de sent Salvador

Mes auant lo dit prior es tengut tenir hun escolà ho auer un fadrí, qui cascún dia aparelle lo altar ho altàs de sent Salvador hi sent Iordi, e ajudar a missa an aquells, qui diràn les misses dels presbiterats, e altres misses entre l'any ques dien en dita capella. E te hauer lo dit escolà per sos treballs cinquanta sous per cascun any, que son per los dos anys cent sous, dels quals dit prior deu fer data en sos comtes.

De les lanties de sent Salvador

Item es tengut lo dit prior cascún dia de matí hi uestre encendre dues lanties, de aquelles tres que estàn en lo ròtol, dauant lo altar de sent Salvador, e pendre oli de la luminaria de la Seu, com de allí tots temps agen acostumat de pendre oli per illuminar dites dues lanties. La altra lantia, que està en lo dit ròtol, a tenir hi fer cremar lo procurador de la almoyna dels pobres de la claustra. E si dit procurador era negligent, que no la fes cremar, dit prior deu fer instancia, hi ab los senyors del Capítol que façen que dita lan-

tia creme continuament, com ia aquella age tots temps acostumat de cremar abans no vingués alli la confraria (1) (2).

De les cortines e pali en quines festiuitats se han de posar

Item en les festiuitats de Nadal, Cap dany, Apariçi, Santa Maria de febrer, Santa Maria de març, Totes les dominiques de quaresma, Pasqua, Lo dia de la professó de les ladanies, A la Assensió, Cinquagesma, Corpus Christi, Sent Ioan, Sent Saluador, sta. Maria de Agost, Santa Mária de Setembre, Tots Sants, hi a la Concepció, lo prior deu posar les cortines vermelles al altar de sent Saluador e lo pali dor (3).

Dels sermons que te a comanar lo prior de tota la Quaresma

Tantost passades les festes de Nadal, lo prior deu prouehir ab temps de comanar tots los sermons de la quaresma, ques fan en la Seu, a la una ora après de mig iorn, als mes famosos sermonadós, que en la ciutat ó en los monestirs se trobaràn. E si per uentura hi aurà algun frare ó mestre de qual se vulla orde, que sia ualent home de sciencia, e tingua molta sequela, que lo dit prior comane an aquell tal tots los sermons de la quaresma. E que done de caritat per cascún sermó del comú de la Confraria cinch sous (4).

Del sonar del seny als sermons de la XLª (Quaresma)

Mes auant tots los diumenges de la Quaresma e lo dia de santa Maria de Març, si caurà en la Quadragésima, lo prior deu ffer sonar lo seny magor

(1) En lletra molt posterior s'hi afegeix: “Ara la dita almoyna pague quiscún any a la dita confraria XXX sous a la luminaria per a dit oli. E lo dit prior fa illuminar totes les tres lanties del rolle”.

(2) Amb les rúbriques: *Lo presbiterat de mossén Jaume Vidal; Del mig presbiterat de mossén Pere Eximeno, preuere quondam; Del presbiterat de mossén Iohàn Fenoll, quondam, Racioner de la Seu; Del presbiterat de mossén Guillem Çescala, quondam preuere; De la absolució ques fa lo dia de sent Nicolau per ànima de mossén Font de vila*, es consignen en els fols. 3 v., 4 i 5 r. les fundacions fetes pels dits preveres, que no transcrivim per no ésser d'interès per als llegidors.

(3) Segueixen dues fundacions més amb les rúbriques: *De les misses e obsequis de mossén Guillem Beringuer, ques dien en lo Aduent; De les misses hi obsequis ques dien en lo mes de Giuer per ànima del discret mossén Arnau de Campobadal*, beneficiat qui fou de la Seu. Fol. 5.

(4) Hi ha dues fundacions més amb les rúbriques: *De les misses ques dien tots los diluns e dimecres de la Quaresma per ànima de mossén Anthoni Gay, quondam preuere; De les V misses ques dien tots los dimecres de la quaresma per ànima de mossén Sescala*. Fol. 6.

de la Seu al sonador, tantost toquades les XII ores de mig iorn, e lo dit sonador deu muntar e toquar lo dit seny fins a dotze ores e miga, e lauòs aquedar dit seny e toquar a batallades al sermó fins a la una hora, e lauòs leixar se de sonar, e lo sermo deu començar a la una ora e acabar a les dues, per quant son a començar uespres. E acabat lo sermó, deuen mostrar cascún diumenge una part de les reliquies, que son en la Seu, bayant (banyant) aquelles en aygua, e aquella aygua estiga en la capella de sent Saluador per que la gent acabat lo sermó, o les uespres, vagen a la dita capella per fer oració hi puxen beure de la dita aygua. E açò per crexer la deuoció a les gents e lo dit prior deu tenir aquí hun parell de copes hi hun parell de cetres dargent; e lo prior deu donar al sonador de la Seu per lo sonar de tota la quaresma deu sous (5) (6).

De la festa de sent Iordi

Item la uespra de sent Iordi, qui es a XXII de abril, lo prior deu enramar be hi honradament la capella de sent Saluador, e la professó te a venir al altar de sent Iordi, acabades uespres, e apres matines, hi segones uespres, e no te a fer nenguna distribució lo prior en les dites professons. E lo dia de sent Iordi, après que la professó sirà a la Trinitat, lo prior deu tornar a la Seu ab dotze confreres, e la hu deu dir la missa magor alta en lo altar de sent Iordi ab diaqua e sotsdiacha. E dos que diguen dues misses baxes, una al altar de sent Saluador, altra en lo altar de santa Maria, e los altres que canten hi facen lo offici; e lo prior deu donar a cascú per caritat XII dines, e ell ha lo doble, hi deu se pagar del comú de la confraria (7).

De la profesó de les ladanics, que ve a la capella la uespra de la Assensió

Item la uespra de la Assensió, que es lo darrer dia de les ladanies, ve la professó a la dita capella de sent Saluador, hi en aquella se te a ffer lo offici de la missa hi sermó. E lo prior deu agranar, o fer regar hi enramar be hi honradament la dita capella, e deu fer dir dues misses baxes, una ans del sermó, hi la altra acabat lo sermó, e deu donar per caritat per cascuna missa XII dinés, de la magor no es tengut donar res, com ia sie obligat lo canonge

(5) Al marge hi ha una nota de data posterior, que diu: "Ara es mudat après de uespres lo sermó y axi se diu après de tres hores".

(6) Segueixen altres dues fundacions amb les rúbriques: *De les misses de mossén Valldeperes ques dien en les octaves de Pasqua; De les misses de madona Burgues ques dien la primer diuendres de Carnaval.* Fol. 7.

(7) Hi ha una fundació amb la rúbrica: *Del aniuersari ques fa lo cendemà de sent Iordi per ànima den Nicolau Çabater.* Fol. 8.

qui te la senmana de missa magor de dir la. Ni del sermó no es tengut pagar ne res, com ia sia sermó hordinari hi a carrech de la Ciutat (8).

Del sermó del dia de sent Salvador

Item huyt o deu dies ans de la festa de sent Salvador, lo prior deu comanar lo sermó del dia de sent Salvador al mes famós sermonador, ques tropie en la ciutat, e as a ffer lo dit sermó a la missa magor ques diu al altar magor de la Seu, axí com es acostumat en les festiuitats solemnes, e lo prior te a pagar per dit sermo cinch sous.

Del enramar de la festa

La uespra de sent Salvador, lo dit prior es tengut de hauer rama e iunchs, e fer agranar tota la capella e tot lo claustro de fora dauant la Capella, hi regar, enramar hi eniunquar aquell. E hauer bançals per adins hi draps de ras, que estigua empaliat dels altás de senta Maria hi sent Iordi ffins al altar magor de sent Salvador. E aga alfabega (9) per donar ne aquells qui sirán a les uespres, missa e segones uespres. E acabades uespres magós en lo cor, la professó te a uenir a la capella, hi essent allí la professó, lo prior deu pagar a cascún canonge, beneficiats, e no beneficiats, axí confreres com no confreres, a cascú dos dines *ço es a tots igualment* (10). E axi matex pague a la professó après de matines, e a les segones uespres. E lo prior haga doble e totes aquestes cantitats sien pagades del comú de la confraria.

Del que te a fer lo prior lo dia de sent Salvador

E mes, lo dia de sent Salvador lo dit prior deu fer dir missa cantada en la capella de sent Salvador ab diacha e sotsdiacha, mentre que sonarán tercia, e sense aquell qui dirà la missa magor, ni lo diaqua ni sotsdiaqua, aga de hauer dotze confreres qui façen lo offici, e done per caritat al qui dirà la missa magor XVIII dinés, e al diacha e sotsdiacha a cascú VIII dinés. E als dotze qui cantarán a cascú IIII dinés, e lo prior VIII dinés, e deu se pagar del comú de la confraria, e lo sermó nos diu an aquesta missa, sino a la missa magor, com ia es dit damunt.

(8) Segueix la rúbrica: *De les misses hi obsequis de mossén Jaume Vidal, quondam prevere*. Fol. 3 v.

(9) "IIIIe dotçenes de mates". (nota marginal de data posterior).

(10) Lo subratllat és de lletra posterior.

De les misses baxes ques dien lo dia de sent Salvador

Lo dit dia, lo prior deu fer dir tres o quatre misses baxes en la dita capella hi en lo altar de sent Salvador, sense les misses ordinaries, e aquelles faça dir una apres de altra a la hora que millor parrá al dit prior, e açò perque les gents, que vindrán a guanyar los perdons, puguen hoyr missa a qual se vulla hora que uinguen, e sien pagades dites misses del comú de la Confraria (11).

Del sermó ques te á fer lo dia del Seti

Item huyt dies ans del seti, lo prior deu comanar lo sermó ques te a fer aquell dia a qualque mestre en Taulegia, e si hi aurá negún confrare, que sia mestre ó baxeller en Taulegia, que sia comanat an aquell, e si hi aurá negún canonge mestre, que sia comanat an aquell, per quant per semblant iornada se fa dit sermó ab les portes tanquades e noy entreuenen lechs, perquè si uolrà parlar de la vida dels eclesiastichs confreres es millor que lo prehicador sia de la orde de sent Pere, si fer se pot; hon no sen hi trobassen, lauòs sia comanat lo dit sermó ha algun mestre religiós, e lo prior done de caritat per lo dit sermó cinch sous.

Lo diumenge abans del seti de sent Salvador lo prior deu posar hun cartell á la porta del cor de la Seu de la tenor siguent:

Sapien tots los senyors confreres de la santa confraria dels clergues pobres de sent Salvador que demà, qui sirá dilúns, en la dita capella de sent Salvador, après de uespres maiors, se celebrarán uespres de morts cantades per animes de tots los confreres finats e per tots fels defunts, e per lo dit prior sirá donat per caritat a cascún confrare, que hi entreuindrà essent hi al segón uers del segón salm ab son sobrepeliç, dos dinés. È après acabades uespres hi completes en lo cor de la dita Seu, sirá reçitat obsequi en la dita capella per los sobredits confreres e per totes animes fels defunctes, e sirá donat a cascú dels dits confreres interesents la caritat acostumada. È lendema, dia del seti, tots los qui celebrarán e sirán presents a la missa magor, e a les absolucions hi sermó, cascú dels dits confreres semblantment aurán la caritat acostumada. Però uinguen tots ab sobrepeliç bo y net, en altra

(11) Hi ha la rúbrica: *De les misses hi obsequis de mossén Jaume Salines. Fol. 9 v.*

manera no aurán caritat, enans sirán punits segons es contengut en hun capítol de la dita confraria.

E quant los confreres aurán acordat hi atorgat de mengar lo dia del seti, sia posat en la ffi del desús dit scrit ço quis segueix :

E tots los senyors de confreres qui aurán atorgat de mengar lo dia del seti al couit, los qui no hi sirán pagarán aytant com los presents, si donchs no tenien iuxta escusació.

Dels quatre ciris que an a cremar a les uestpres hi al aniversari lo dia del seti

Lo prior deu fer fer quatre ciris, que cremen la uestpra del siti, a les uestpres de morts, hi al obsequi, hi lo cendema a la missa, hi a les absolutions, cascú de pes de set liures, o que entre tots quatre pesen trenta liures, poch mes o menys.

Del que te a fer lo prior la uestpra del seti

La uestpra del seti, qui es lo primer dimars après de sancta ✠ de maig (12), lo prior deu parar en la capella de sent Salvador lo talmut, lo qual deu posar entre lo altar de santa Maria hi lo altar de sent Iordi e cobrir lo ab un drap vermell. E sobre lo drap vermell deu posar lo drap dor de micer Garcia de Uallterra, qui es en la Segrestia, com axí ho vol lo dit micer Valterra que seruischa cascún any lo dia del seti. E axí a plagut al honorable Capítol. E a cada cap del dit talmut deuen cremar dos ciris, e quatre candeles al altar magor, e toquada la una hora mentre sonaràn a uestpres magós. E acabat de sonar lo primer toch de uestpres, deuen començar uestpres de morts, cantades espaciosament en la dita capella de sent Salvador, e lo prior deu pagar a cascún confrere qui entreuindrà en dites uestpres hi canonges, axí confreres com no confreres, que hi sirán estats al segón ues del segón psalm, a cascú dos dinés, e lo prior te auer lo doble; e acabades uestpres de morts, an anar a dir uestpres magós e completa al cor.

(12) Està borrat i sobrescrit tal com ho posem. Indubtablement era un altre el dia assenyalat per al seti.

Del sonar los senys

E acabada completa, lo dit prior deu ffer sonar al sonador de la Seu tots los senys mentre lo obsequi se dirà e també al uespre hi dematí al toch de prima hi mentre se ffaran les onze professóns, axí com han acostumat sonar a la confraria de la Seu, e lo prior ha a donar a dit sonador X sous.

Del obsequi la uespra del seti

E acabada la completa en lo cor, deuen tornar tots los confreres á la dita capella de sent Saluador e allí han a dir obsequi general per les ánimes dels confreres ffinats hi per totes animes fels defunctes, e lo prior deu pagar a cascún confrere IIII dinés, e lo prior te hauer lo doble. E los espitalés deuen scriure dit obsequi la nómina de tots aquells que hi sirán e lo prior deu pagar als espitalés lo dit obsequi per tots aquells qui sirán scrits, e son per la almoyna dels quatre dinés que cascún confrere deu pagar cascún any.

De la crida que te a fer lo cridador

E mentre se dirá lo damunt dit obsequi, lo prior deu fer anar lo cridador qui acostuma de fer les crides ab la esquella a les portes de cascuna sglesia. ço es: dauant la porta dels Fillols de la Seu la primera, hi altra a la Roqueta, e una dauant la porta de cascuna sglesia parrochial de la ciutat, e sia feta de la tenor siguent:

Confreres de la confraria dels clergues pobres de sent Saluador, demá per lo matí siats a la Seu, a la capella de sent Saluador, a la missa, absolucions hi sermó e guayarets quaranta dies de perdó de la part de Deu.

Del que te a fer lo prior lo dia del seti.

E lo dia del seti, qui es lo dimats apres de sancta creu de maig, dematí, acabada terçia hi sexta en lo cor de la Seu, deuen començar lo aniversari cantat alta veu, axí com si fos una nouena general, per tots los confreres. en lo altar de sent Saluador, dins la dita capella, e lo prior deu fer que aga los vestiments de brocat de la segrestia de la Seu e quatre capes hi quatre bordons de argent, com axí sia estat atorgat per lo honorable Capítol, segons

consta per scrits. E sia fet lo offici honrradament, axí com se fa a la confraria de la Seu cascun any, e an hi entreuenir tots los canonges, axí confreres com no confreres; e acabada la missa del dit aniuersari, han a ffer onze (13) professons generals per ánima de tots los confreres finats hi per totes animes fel defunctes, portant cascú hun ciri cremant en la ma mentre faràn les dites absolucions. E sien fetes les dites onze absolucions en la forma siguent

De les honze profesons generals ques fan lo dia del seti.

La primera absolució se fa dins la capella de sent Salvador, e aquesta es general per ánima de tots los confreres e de totes animes fel defunctes, e lo qui a dit la missa deu dir les oracions: *Deus venie largitor* hi *Fidelium e Absolue*.

La II.^a per anima de mossen Bernat de Plaça, quondam preuere.

La segona se fa en lo claustro dauant lo portal magor dels apostols per ánima de mosen Bernat de Plaça, preuere quondam, ab les oracions *Da nobis Domine* hi *absolue*; e lo prior deu pagar hun diner a cascún confrare he a cascún canonge, axí confrare com no confrare, e lo prior te hauer lo doble: e al escolà qui porte la creu hun diner, e los fadrins qui porten los candelobres entre abdosos agen hun diner e per semblant orde sien pagades les altres.

La III.^a absolució es general.

La tercera absolució se fa en lo claustro deués lo Rju hi aquesta es general ab les oracions *Deus cuius miseracione anime* hi *Absolue*.

La quarta per ánima den Bernat Monçonís

La quarta se fa dauant senta Maria la Uella per anima den Bernat de Maça, alias Monçonís, ab la oracio *Inclina* e *Absolue*; e lo prior te a pagar a cascún hun diner, e ell ha lo doble, axí com damunt es dit.

(13) Està corregit i ara hi diu tretze.

La V^a es general.

La cinquena es general, e fas de les fons fins a la capella de sent Nicholau ab la oracio *Omnipotens sempiterne Deus cui nunquam sine spe*, hi *Absolue*.

La VI^a per ànima de mossén Jaume del Rey.

La sisena se fa de la capella de sent Nicholau fins à sent Pere per ànima de mossén Jaume del Rey, sobre lo seu uas, ab la oració *Da nobis Domine* e *Absolue*; e lo prior te a pagar a cascu hun diner, e lo prior ha lo doble.

La VII^a es general.

La setena es general e fas de la capella de sent Pere fins al portal que hix deués lo castell, ab la oració *Deus qui inter apostolicos sacerdotes* e *Absolue*.

La VIII^a es general.

La huytena se fa de la capella de mossen Mora ffins à les fons ab les oracions *Deus qui nos patrem et matrem* hi *Absolue*; e los espitalés deuen pagar a cascún confrare hun diner, hi al prior lo doble.

La IX^a es general.

La nouena se fa de lo sepultura den Gallart ffins al portal dels Fillols ab les oracions *Da nobis domine ut animas famulorum tuorum sacerdotum et leuitarum*, e *Absolue*; e dits espitalés paguen hun diner a cascú.

La X^a es general

La dehena se fa de fora detràs la Seu ab les oracions *Inclina Domine ut animas famulorum tuorum*, hi *Absolue*.

La XI^a es general

La honzena hi darrera se ffa defora del cap de la Costa de Magdalena fins al Carner general ab les oracions *Deus venie largitor, Fidelium e Absolve*; e lo prior te a pagar a cascun confrare hum diner, e a sí mateix doble.

E acabades totes les onze professons dient lo psalm de *Miserere me* tornen a la capella de sent Saluador tots los confreres e aquí se fa lo sermó, e per semblant hi entreuenen tots los canonges, axí confreres com no confreres. E acabat lo sermó lo prior deu pagar lo aniuersari a tots los canonges, axí confreres com no confreres, e donarlos comiat ques vagen a diner, perque si après han a contractar de nengunes coses de la confraria, ni fer la elecció noy sien, per quant no han ueu, ni poden uotar en nenguns negocis de la confraria. E per ço, es millor ans del negociar pagarlos e auiarlos. E apres de tot açó, lo prior se deu posar al cantó del altar e aquí dir com es acostumada cosa per aquella jornada fer commemoració per tots los confreres e benfaytós vius, dient lo psalm quis segueix axi legint :

Commemoració per los confreres vius

Deus misereatur nostri et benedicat nobis illuminet uultum suum super nos et misereatur nostri. Ut cognoscamus in terram uiam tuam in omnibus gentibus salutare tuum. Confiteantur tibi populi Deus. confiteantur tibi populi omnes. Letentur et exultent gentes. quoniam iudicas populos in equitate. et gentes in terra dirigis. Confiteantur tibi populi Deus. confiteantur tibi populi omnes. terra dedit fructum suum. Benedicat nos Deus Deus noster benedicat nos Deus. et metuant eum omnes fines terre. Gloria Patri. Sicut erat. V Kirieleyson. Christeleyson. Kirieleyson. Pater noster. V Et ne nos inducas in temptationem. R Set libera nos a malo. V Saluos fac seruos tuos. Deus meus sperantes in te V Mitte eis Domine auxilium de sancto R Et de Syon tuere eos V Domine exaudi oracionem meam R Et clamar meus ad te ueniat V Dominus uobiscum R Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus qui caritatis dona per gratiam sancti Spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti. da famulis tuis. pro quibus tuam deprecamur clemenciam. salutem mentis et corporis. ut te tota uirtute diligant, et que tibi placita sunt tota dileccione perficiant. per. Christum. Dominum. nostrum. Amen.

E après facen la siguent comemoració per los confreres finats dient lo psalm quis segueix:

De profundis clamaui ad te Domine. Domine exaudi uocem meam. Fiant aures tue intendentes: in uocem deprecationis mee. Si iniquitates obseruaueris, Domine: Domine. quis sustinebit. Quia apud te propiciatio est: et propter legem tuam sustinuit te Domine. Sustinuit anima mea in uerbo eius: sperauit anima mea in domino. A custodia matutina usque ad noctem: speret Israel in Domino. Quia apud Dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. Et ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitatibus eius. Gloria Patri et Filio. Sicut erat. Requiem eternam dona eis, Domine. Et lux perpetua luceat eis. A porta inferi. Erue Domine animas eorum. Sacerdotes tui induantur iusticiam. Et santi tui exultent. Domine exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te ueniat. Dominus uobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus. Oratio.

Da nobis, Domine, ut animas famulorum tuorum sacerdotum et leuitarum. quas de huius seculi eduxisti laborioso certamine. sanctorum tuorum cetui tribuas esse consortes: Oratio.

Deus uenie largitor et humane salutis amator. quesumus clemenciam tuam. ut nostre congregacionis fratres. qui ex hoc seculo transierunt. beata semperque uirgine Maria intercedente cum omnibus sanctis. ad perpetue beatitudinis consortium peruenire concedas: Oratio.

Fidelium Deus omnium conditor et redemptor. animabus famulorum famularumque tuarum. remissionem cunctorum tribue peccatorum. ut indulgentiam quam semper obtauerunt piis supplicacionibus consequantur. Per Christum dominum nostrum. Amen.

E fhet tot açó si de nengunes coses se aurá a contractar, ni a parlar de la confraria lo prior estant en lo loch mateix deu preposar les cosses que li parrán se deuen preposar per hutil de la confraria, e fer toquar la deslberació de aquelles al notari de la confraria alli mateix de continent. E si dit prior no deslberará preposar nenguna cosa per part de la confraria, lauós deu dir que si hi ha nengun que vulla res dir ni preposar que ho digue allí, mentre están aiustats dits confreres.

Del pagar del aniversari

E acabades totes les coses damunt dites, lo prior deu pagar lo aniversari en la forma siguent, ço es: a cascún confrere que aurá dita missa en la dita

capella aquell dit dotze dinés, e a tots los altres qui no haurán celebrat a cascú dells huyt dinés, e lo prior ha lo doble.

E açó sia dit per al any que no si farà noua elecció de prior nouell.

En lany ques farà noua elecció de prior, lo dia del setè lo prior te a fer axí com damunt es dit. Emperò ultra totes aquelles coses damunt dites te a fer mes auant les coses sigüents:

Primerament que mentre dirán la misa del aniuersari, o mentre farán lo sermó, lo prior ab sos consellés hi lo prior uell hi alguns promens confreres en nombre de dotze que sien tots, isquen sen defora de la capella e dins (14) santa Maria la uella tancats ó en altre loch hon millor los parrá allí facen la elecció del prior. E ans de totes coses deuen tots iurar que nengún no dirá ni reuelará nenguna cosa de tot quant en dita elecció se parlará. E après que haurán tots iurat, lo prior deu tenir scrits en hun troç de paper sis o set o huyt noms de confreres que sien beneficiats de la Seu, aquells que li parrán sien millós, que sien bons a regir dit offici prenent ne de abdosos los cos, e aquí deu dir hi preposar an aquells dotze qui son allí aiustats ab ell: Com acostumada cosa es de dos en dos anys per elecció noua de prior e per çó som tots ací iustats, yo he escolits abdosos los cors hie scrit an aquest paper tots aquells quem han pareguts bons per a regir hi administrar dit offici, e son aquests: i deu los legir e après quels aurá legits si als consellers hi promens los ne ocrerá negún altre que hi sia bo, que lo prior se agués hoblidat, o noy agués prou pensat que aquell tal sia affegit en dit memorial. E deuen començar a uotar ab la horde sigüent:

De la manera del uotar com se fa noua elecció de prior

Primerament deu uotar lo prior en aquesta manera: que deu fer hun senyal a tres noms de aquells que están scrits en lo paper aquells que en Deu hi sa conciencia li parrán esser millors per a regir lo dit priorat, e aquests senyals sien fets o ab una agulla ó ab una ploma ab tinta. E après deu uotar lo prior uell per aquella matexa horde, e après deuen uotar los quatre consellers del prior, e après los promens cascú per aquella horde matexa. E lo prior deu mirar com uote cascú hi com posen lo punt sobre los tres noms que no posen los tres punts tots sobre hun nom, ni facen tan poch mes de tres punts o senyals. E acabat tots de uotar, los tres noms que tindrán mes veus o mes punts aquells an de entrar dins tres redolins de cera uermella, ço es: que cascún nom deu esser scrit en pergamí e mes cascú dins hun redolí e deuen fer

(14) la secretaria de la dita capella ho en (sobre la ratlla i en lletra diferent).

que los dits tres redolins sien eguals que no sia mes gros la hu quel altre, e tots los tres rodolins deuen esser mesos en una capça dauant tots dotze e aquella tanquar e sagellar e no si toque fins a tant que sia acabat lo sermó.

Dels quatre consellés

E mes auant deuen elegir allí mateix quatre consellers confreres qui consellen al prior qui nouament exirà los dos anys venidors, e aquests poden elegir bonament concordant sen tots, o a mes ueus; e si fer se pot, deuen fer los consellers que elegirán sien ia estats priors. E aquests quatre consellés deuen esser scrits en hun paper perque après que sirá exit hi nomenat lo prior nouell sien legits los consellés.

Dels almoynés

Mes auant deuen elegir allí mateix hun almoynier hi hun illuminador, que sien confreres, de la manera que elegexen los consellers e deuen esser scrits après dels consellers perqué sien legits après dels consellés.

Dels espitalés

Aprés deuen elegir dos espitalés confreres que regesquen hi governen los pobres que uenen al espital. E axí mateix deuen esser scrits après dells illuminadós perqué sien legits après que sirá exit hi nomenat lo prior nouell, e fet tot açó deuen sen tots tornar dins la capella de sent Salvador esperant fins que sia acabat lo sermó.

E acabat lo sermó lo prior se deu posar al cantó del altar, hi estant allí deu dir als confreres com ell indigne aga regit aquell priorat dos anys, que si per uentura en lo regiment de la dita confraria no se era agut ab aquella fraternitat que tot prior es tengut de hauer se ab los confreres, ni si regint dit ofici auia enugat a nengú, que allí ell demana perdó à tothom generalment.

E acabat de dir açó, deu legir tots los confreres qui nouament dins lo bienni de son regiment se sirán fets confreres, e acabat de legir aquells, deu dir: ffarem la pregaria acostumada de fer per tots los confreres e benfaytós vius, e dir lo psalm *Deus misereatur nostri*, axi com largament está posat desús ab aquells versos e oracions que hi son scrites.

Aprés deu legir tots los confreres qui sirán morts en son temps e acabats de legir deu dir: pregarem per aquestes animes e per totes animes fel defunctes e farem la comemoració acostumada dient lo psalm *De profundis* ab los versos e oracions segons damunt stant scrites largament.

È acabades totes aquestes cosses, lo prior deu pendre la capça en la ma hon están los tres rodolins de la elecció del prior, closa hi sagellada, e tenint axí l'acapça en la ma que tothom la uega, deu dir com acostumada cosa es de dos en dos anys fer elecció noua de prior lo dia del Seti de la confraria, hi per ço ell ab sos consellers hi encara alguns promens en Deu hi sas concien- cies an feta elecció de tres dins tres rodolins, los quals están tanquats i sage- llats dins aquella capsa, e lauors mostrar la allí al magor qui si trobarà, o a la magor part que vegen com está sagellada, e que no si a toquat. È après obrirla e traure los dits tres rodolins de çera e tenir aquí hun bací mig de aygua e dauant tots los confreres lançar los dits tres redolins dins laygua del bací e cobrir ho ab una touallola e hauer hun infant petit e ferlo senyar e ferli traure hun redolí e aquell donar lo al magor quis trobarà allí, e aquell hùbert, sia legit per aquell quel hobrirà: prior hauem tal, e si sirà allí en lo rotle tantost iure aquí de present de be hi lealment hauerse en lo regiment de la dita con- fraria, e donar bon comte de aquella dins hun mes après que sirà fora dei priorat; e si noy sirà, tantost que sia uengut, la primera cosa iure com da- munt es dit.

È ffet açó, lo prior vell deu tornar al altar hi deu legir los consellers no- uells nomenant cascú per son nom alta ueu, e après deu legir los almoynés e après los espitalés e acabat tot açó lo prior deu pagar a cascú la caritat acos- tumada, segons es ia stat dit damunt.

È dit prior uell ab los consellers deuen pendre los dos rodolins que sirán restats dins lo baçí e tornen aquells dins la matexa capça, e sia sagellada la dita capça e sia mesa dins la segrestia de sent Saluador dins la caxa magor en hun caxó que ha al cantó de la caxa; perque si dit prior nouell moria, quod absit, quen puxen traure hun altre de aquells dos en la forma desús dita.

È aquest dia mateix, a la una hora apres mig iorn, lo prior uell deu de- manar sos consellers uells, e lo prior hi consellers nouells e hauer lo notari de la confraria e deu retre lo inuentari de tots los hornaments de la dita con- fraria e de totes les iocalies al prior nouell, e donarli les claus e daquí auant no entremetre se de res de la confraria sino que deu aparellar sos comtes per manera que dins un mes los done. È semblantment facen los almoynés, hi los espitalés, segons está ordenat al principi del present libre.

En lany que los Confreres deslberarán mengar la confraria, la qual se acostumaue de mengar de dos a dos anys en lo dia ques fa elecció noua de prior, se te a tenir lorde siguent:

Lo prior, hun mes abans del seti, deu aiustar los confreres e aquí prepo- sarlos quines viandes uolran mengar; si acordarán de mengar gallines o per-

dius, salsa bollida ho arroç, que ho vullen deslberar, perque dit prior ab temps puxe millor prouehir en les cosses que siran mester en dit conuit e del que deslberán mengar lo dit prior ab temps se deu prouehir de totes coses.

De conuidar los confreres

En après huyt dies ans del Siti, lo prior deu conuidar tots los confreres, quis trobaràn presents en la ciutat, e cascún confrare es tengut de esser al dit conuit, sino que fos malalt, o agués anar defora e an aquella iornada no pogués esser tornat, en altra manera tots aquells que noy voldrán esser que paguen mig escot, e si des que sirán conuidats hi aurán acceptat noy vindrán que aquests aytals paguen tot lo escot complit, com axí ni aga exprés capitol en la confraria.

Del tatxar del scot del dinar

Item lo prior ab los consellés ab alguns prómens deuen taxar lo scot, que cascú te a pagar, segons les viandes que donaràn. E mes dit prior deu amprar alguns confreres iouens perque seruisquen lo dia del conuit e deu prouehir en hauer un preuere confrare que liga alt en cadira, mentre los altres confreres dinarán cantant. E te a legir les homelies que stant scrites hi ordenades en hun libret de la confraria de letra formada, hon son scrits los capitols uells de la confraria, com la confraria solia esser deffora a sent Saluador. E tots aquells qui servirán e lo que legirá no deuen pagar sino mig scot.

Mes auant dit prior se deu prouehir ab temps de plats, escudelles, ampelles, brocals, taçes hi altres coses necessaries per al conuit logant ne de reuedores, segons es acostumat.

Del que han a fer après del dinar

E com aurán acabat de dinar, tots los confreres deuen anar a la capella de sent Saluador dient lo psalm de *Miserere me Deus* e com sirán tots dins la dita capella deuen cantar hun respons *Libera me Domine*, e acabat lo respons lo qui aurá dita la missa deu dir les oracions *Da nobis Domine ut animas famulorum tuorum et leuitarum. Deus uenie largitor e Ffidelium* segons están scrites cinch cartes anrere en lo present libre, e lo prior te a pagar a cascun confrare qui present sirá hun diner, e lo prior ha lo doble.